

Življenje na Japonskem

DAN ZAŠČITE PRED NESREČAMI IN TEHNOLOGIJA

FESTIVAL HASSAKU

RIBJI FESTIVAL SANMA MATSURI

OPAZOVANJE JESENSKE LUNE - TSUKIMI

DAN SPOŠTOVANJA STAREJŠIH

TRGATEV

RIBOLOV S KORMORANI

ŽIVJO! Z JAPONSKE

IKEBANA

UVODNIK

Drage bralke, dragi bralci.

Pred vami je deveta številka revije Življenje na Japonskem. September je na Japonskem mesec tajfunov. Še vedno tople poletni dni prekinejo dolga deževna obdobja. V Tokiu je september celo najtemnejši in najbolj deževen mesec v letu. Ne glede na vreme pa je september precej aktiven mesec. Poletne počitnice se zaključijo in šolske klopi ponovno zasedejo šolarji. Kljub temu je v septembru kar nekaj dela prostih dni, ki jih mnogi izkoristijo za potovanje.

Septembrsko številko začenjamo z dnevom, posvečenim usposabljanju za ravnanje v primeru naravnih nesreč, potem pa pozornost namenimo festivalu Hassaku, s katerim bogove prosijo za ugodno vreme, obilno žetev in varen dom, ter ribjemu festivalu Sanma. Posebej izpostavljamo dva posebna dneva, to sta dan opazovanja jesenske lune in dan spoštovanja starejših, ki je na Japonskem državni praznik. Predstavljamo še dve zanimivosti – trgatev posebne japonske sorte grozdja *kyoho* in tradicionalni večerni ribolov s kormorani.

V rubriki »Živjo! z Japonske« gostimo Klavdijo Kranjc, japonologinjo, ki je del študija opravila na Japonskem, kmalu pa se v deželo vzhajajočega sonca vrača na magistrski študij.

V četrtem delu serije o ikebani lahko preberete o jesenskih cvetovih.

Želimo vam prijeten skok v jesen in obilo užitkov ob branju revije.

Veleposlaništvo Japonske

Uredništvo

Matej Črnjavič
Anja Hedl
Sara Naraglav
Hironao Ohashi

Oblikovanje

Matej Črnjavič
Anja Hedl

Dan zaščite pred nesrečami

foto: sekihan, cc;
<https://flic.kr/p/5hMpyQ>
(fotografija je obrezana)

Japonska je država, ki jo prizadene največ potresov na svetu, doživlja tajfune, vulkanske izbruhe, plazove in cunamije ter ima zaradi lesene gradnje dolgo zgodovino uničujočih požarov. Tako vsako leto 1. septembra vladne agencije, podjetja in šole po vsej državi izvajajo vaje usposabljanja za ravnanje v primeru naravnih nesreč. Datum je bil izbran v spomin žrtvam tajfuna in potresa, ki sta prizadela regijo Kanto 1. septembra 1923 in zahtevala življenja več kot 140.000 ljudi. Zadnji večji naravni katastrofi sta bili veliki vzhodnojaponski potres in cunami leta 2011 in letošnji potres v Kumamotu.

foto: superkimbo, cc;
<https://flic.kr/p/8HGFmE>
(fotografija je obrezana)

Japonska je vodilna država na svetu pri zmanjševanju tveganj, povezanih z naravnimi nesrečami. Od leta 2007 deluje sistem za zgodnje opozarjanje, ki zaznava rahle premike tal in omogoča pravočasno izvedbo zaščitnih ukrepov pred večjimi potresnimi sunki (npr. samodejna zaustavitev vlakov *shinkansen*). Je tudi tehnološko najnaprednejša država na področju protipotresne gradnje, pri čemer sloni na stoletnem arhitekturnem znanju gradnje templjev in visokotehnoloških strukturalnih materialih. Ima tudi največjo infrastrukturo na svetu za zaščito pred poplavami, napredna robotska tehnologija pa je bistvena pri odpravljanju posledic naravnih nesreč.

foto: peter rabl, cc;
<https://flic.kr/p/bQwHWK>
(fotografija je obrezana)

in tehnologija

foto: Jeroen Mul, cc;
<https://flic.kr/p/pShHCH>
(fotografija je obrezana)

Festival Hassaku

Festival Hassaku v svetišču Matsuno v Kjotu poteka vsako leto v začetku septembra. Posvečen je obredom, s katerimi prosijo bogove za ugodno vreme, obilno žetev in varen dom. Vrhunec festivala predstavlja sprevoz, ko ženske odnesejo veliko prenosno svetišče *mikoshi* preko mostu Togetsu čez reko Katsura. Uprizorijo tudi obredni dvoboj sumoborcev in budistični ples *rokusai nenbutsu*. To je ples, ki so ga nekoč šestkrat mesečno izvajali z namenom širjenja budističnih naukov med ljudmi. Še danes plešejo in pojejo ob spremljavi gongov ter bobnov, včasih izvedejo tudi znameniti levji ples.

Ribji festival

Sanma je tipična jesenska riba. V tokijskem predelu Shinagawa, vzhodno od železniške postaje Meguro prvo ali drugo soboto v septembru poteka ribji festival Meguro Sanma, ki ga pripravljajo od leta 1996. Festival je našel navdih v zelo znani zgodbi gledališča *rakugo* (japonski način pripovedovanja komičnih zgodb iz obdobja Edo) z naslovom »Meguro no Sanma« (*Sanma* iz Megura), ki si jo lahko v celoti preberete na zadnji strani. Vsako leto spečejo okrog šest tisoč rib *sanma*, ki jih obiskovalcem brezplačno postrežejo s citrusi *sudachi* ali naribano redkvijo *daikon-oroshi*.

Tsukimi

Tsukimi, kar v dobesednem prevodu pomeni »gledati luno«, se po luninem koledarju praznuje na 15. dan osmega meseca, zato se datum v gregorijanskem koledarju vsako leto spreminja, vendar večinoma pade v drugo polovico septembra ali začetek oktobra. V letošnjem letu se praznuje 15. septembra. Na ta dan na pladnju razporedijo bele cmočke iz riževe moke *dango*, v vazo pa postavijo pampaško travo, po japonsko *susuki*. Pladenj in vaza se kot daritev postavita v prostor, kjer je dobro vidna luna. Nekoč so se Japonci s tem običajem zahvalili luni za jesensko žetev, dandanes pa ta dan oziroma večer izkoristijo za druženje in uživanje v lunini lepoti.

Dan spoštovanja starejših

foto: Aaron Shumaker, cc;
<https://flic.kr/p/7Qp7FY>
(fotografija je obrezana)

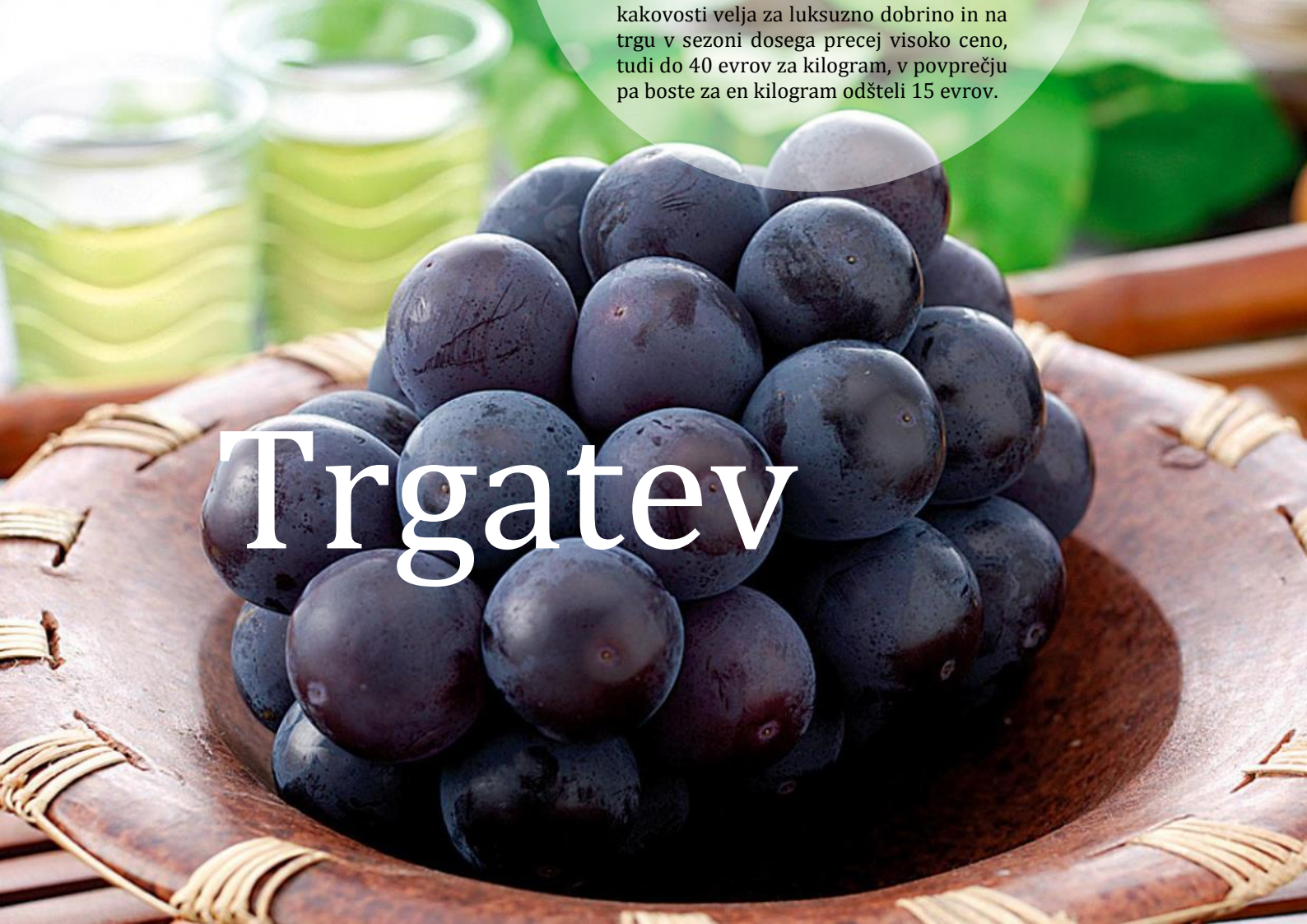
Dan spoštovanja starejših ali *keirō no hi*, ki je na Japonskem že od leta 1966 državni praznik, se je prvotno praznoval 15. septembra, a je bil leta 2003 prestavljen na tretji ponedeljek v septembru. S praznikom Japonci izrazijo spoštovanje do starejših in njihovega prispevka k razvoju družbe. Lokalne skupnosti organizirajo prireditve za starejše, jih obdarujejo in delijo brezplačna kosila. Mediji ta dan poročajo o japonski populaciji in predstavijo najstarejše državljane. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ima Japonska s 83,7 leti (moški 80,5 in ženske 86,8) najdaljšo pričakovano življenjsko dobo na svetu.

foto: Bill, cc;
<https://flic.kr/p/4EJywf>
(fotografija je obrezana)

Septembra je vrhunec sezone obiranja grozdja sorte *kyoho*. Zanj so značilne vijolične jagode, ki lahko dosežejo tudi velikost slive. Imajo debelo lupino, ki je grenkega okusa, zato grozdje pred zaužitvijo običajno olupijo, da ostane samo sladka, blago kislja sredica. Grozdje *kyoho* gojijo predvsem v prefekturah Yamanashi in Nagano. Vsak grozd skrbno pregledajo in ocenijo njegovo barvo, velikost jagod ter morebitne pomanjkljivosti. Grozdje *kyoho* najvišje kakovosti velja za luksuzno dobrino in na trgu v sezoni dosega precej visoko ceno, tudi do 40 evrov za kilogram, v povprečju pa boste za en kilogram odšteli 15 evrov.

Trgatev

Ribolov s kormorani

Ukai je tradicionalna metoda sladkovodnega ribolova s kormorani. Ribolov se prične ob mraku. Kormoranom okrog vratu privežejo vrvico, da ti ne zbežijo, hkrati pa vrvica preprečuje, da bi ulovljeno ribo pogoltnili. Ob vsakem čolnu plava in lovi ribe deset do dvanajst kormoranov. Ribe privabljajo z ognjem, ki ga v posebni kletki obesijo čez krov čolna. Dandanes ribolov s kormorani uprizarjajo za radovedne turiste in z namenom ohranjanja japonske kulturne dediščine, za kar se že od leta 1890 zavzemajo tudi japonski cesarji. Ribičem na reki Nagara v mestih Gifu in Seki so celo podelili naziv cesarski ribiči.

Živjo! z Japonske

Besedilo in fotografije: Klavdija Kranjc

V objemu toplega doma uživam še zadnje dni, predno svoje življenje spakiram v dve potovalki in odidem s trebuhom za kruhom v širni svet, natančneje, na Japonsko. Sem študentka magisterija japonologije in pedagogike in se letos ponovno vračam na izmenjavo na Japonsko. Moram reči, da so tokratni občutki popolnoma drugačni kot nazadnje, ko sem se odpravljala.

Kot nadebudna japonologinja sem se vedno spraševala, kakšno mora biti življenje na Japonskem. Seveda, na veliko sem sanjariła o svetu, ki sem ga poznala iz japonskim dram, animejev ter filmov. A resničnost je vselej vse drugačna od naših predstav in pričakovanj. Dnevi pred dejanskim odhodom na letališče so se vlekli in nikakor jim ni bilo konca. Želja po utopitvi v kulturo o kateri sanjariš že dolga leta, je bila tako neizmerna, da bi se najraje kar takoj preslikal v to deželo, po kateri tako hrepeniš. V takih trenutkih čas vedno počasi teče. Začetniški strah pred letenjem, pred vstopom v neznano deželo je vzbujal nekoliko zmede, vendarle pa me nič ni moglo ustaviti. In tako sem vzletela, in pristala. Trenutek, ko sem se resnično zavedla, da stojim na japonskih tleh, me je zadel, ko sem stala sredi najbolj opevanega križišča v Shibuyi, v Tokiju, in se zazrla v nebo. Okoli mene so se sprehajali ljudje, hiteli po svojih opravkih, jaz pa sem le stremela in uživala v enem izmed najsrečnejših dni v mojem življenju. Zavedala sem se, da sem uresničila svoje sanje. Japonska me ni niti malo razočarala, ravno obratno, dnevi so bili polni presenečenj in novih odkritij. Spoznala sem veliko dobrih ljudi, ljudi toliko različnih državljanstev, da jih ne morem vseh naštet na prste obeh rok. Druženje z njimi je zapečateno globoko v mojem spominu, in me bo ob misli nanj z nasmeškom na obrazu spremljajo še naprej. Ljubezen do pop kulture je začela bledeti, ko sem začela opažati njihovo globoko povezanost s tradicionalnim svetom. In v to tradicijo sem se zaljubila.

Še eno leto ni minilo, ko se že vračam nazaj na že znana tla. Proces papirologije, stvari, ki jih potrebujem, saj jih tam ne bom našla, nepogrešljivi predmeti v mojem vsakdanjiku, vse to je že znano. Nič več začetniškega strahu. Čas mineva kot bi trenil. Komaj bom ljubljenum lahko izrekla slovo, že bom sedela na letalskem sedežu ter zrla v prečudovit svet puhastih oblakov. Tokrat mineva prehitro. Počutim se kot bi sedela na japonskem Shinkansenu, ko mi dnevi minevajo tako hitro, kot gre pokrajina mimo. Toliko o minljivosti, ki jo Japonci tako radi opevajo v svojih haikujih in ostali poeziji. Nič koliko stvari bi še postorila, nič koliko ljudi še videla na lastne oči. Občutek, da bo mogoče tokrat zadnjič, mi omogoča, da si v spomin vtisnem vsak trenutek, še posebej pa ganljive. Moram reči, da je tokrat težje. Težje se bo ločiti od jokavih izrazov na obrazih tistih, ki me bodo pospremili. Zrak na letalu bo malo bolj zadušljiv kot nazadnje. Tokrat gre naprej moje življenje, tokrat gre za mojo prihodnost, tokrat, se mogoče ne vrnem več. Vendarle, pa me tudi tokrat ne morejo ustaviti občutki, s polno paro in pozitivno naravnostjo bom stopila na japonska tla in pričakala vse dogodivščine, ki me tam čakajo.

Življenje na Japonskem in ikebana

Besedilo in fotografije:
Mezaki Mayumi,
študijska skupina Ikenobo Italija

Po japonskem koledarju napoči prvi jesenski dan sedmega avgusta, ko poletna vročina še vztraja, a že lahko pričnemo opazati prve znanilce jeseni. Ko se vročina ublaži in se mesec prevesi v september, lahko v jasnem nebu, glasovih žuželk ter rastlinju hribov in poljan jasno začutimo utrip jeseni.

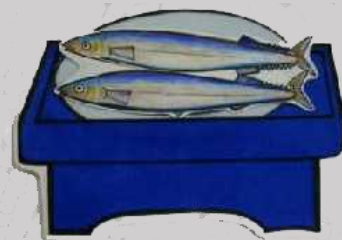
V začetku jeseni začnejo med poletno travo poganjati posamezne bilke pampaške trave, septembra pa jo lahko opazujemo kako v polnem razcvetu valovi v jesenski sapici po njivah, poljih in ob robu cestišč. Pampaška trava je ena izmed sestavnih delov cvetličnih aranžmajev, s pomočjo katerih začutimo veter. S svojimi dolgimi listi zariše čudovito krivino in daje aranžmaju prostornost. Ikebana je tudi odkrivanje lepote v vsakdanjih rastlinah. Dalija (*dahlia pinnata*), rdeča lilija (*lycoris radiata*), hibiskus (*hibiscus mutabilis*), zvončnik (*platycodon grandiflorus*) in patrinia (*patrinia scabiosifolia*), ki uspevajo v tem letnem času, združene v ikebano predstavljajo kombinacijo različnih barv in karakterjev, ki s svojo uravnoteženostjo z vazo razveselijo opazovalca.

Ko si po koncu poletnih dni spet oddahnemo od vročine, se končajo tudi poletne počitnice in znova lahko zaslišimo glas otrok, ki se odpravljajo v šolo. Otrokom in mladostnikom, ki so up naše prihodnosti, želim pokazati pomembnost narave, ikebano, ki bogati življenje in tradicionalne japonske navade.

Pred kratkim je tod mimo prišel tajfun št. 9, ko se je po močnem deževju razjasnilo, sem se odpravila k ribniku v Inabi nabrat pampaško travo. V aranžmaju na sliki sem uporabila prav to pampaško travo.

Sanma iz Megura

Povzetek zgodbe

V obdobju Edo je bila sanma riba za nižji družbeni sloj. Nekega dne je graščak s svojimi podložniki obiskal Meguro, kjer so mu prvič v življenju ponudili na žaru pečeno ribo sanma. Meguro je daleč od morja in ribo so na žaru spekli običajni ljudje. Kljub temu je bila izvrstna. Po vrnitvi na svoj grad je z ribje tržnice naročil svežo ribo sanma, ki mu jo je zelo skrbno pripravil njegov najboljši kuhar, vendar riba ni bila dobra. Graščak je dejal: "Najboljši sanma je zagotovo iz Megura!"

V obdobju Edo je bil sedež šogunata, fevdalne države, v kraju Edo. Vsak graščak v tej državi je moral izmenično živeti eno leto na domačem posestvu in eno leto v Edu.

Nekega jasnega jesenskega dne je mladi graščak v spremstvu ducata podložnikov odšel na sproščujočo ježo. Kot je to precej običajno, je o resničnem svetu vedel bore malo. Ko so prispeli v Meguro, predmestje Eda, je mladi graščak sestopil s konja in svojim možem rekel: »Jahanje me je utrudilo. Z vami si želim tekmovati v teku. Tisti, ki me bo premagal, bo dobil bogato nagrado. Na mesta, pozor, zdaj!«

Ker je bila to graščakova želja, ki se ji nikakor ne oporeka, so ga možje ubogali. Gospodar in njegovi podložniki so začeli teči. Mladi gospodar je tekel skozi polje, kot da bi mu šlo za življenje, starejši podložniki pa so sopihajoče tekli za njim.

"Kako klavrni smo! Poglejte! Naš gospodar že sedi na štoru in nas gleda," so rekli možje. "Kakšni počasni tekači ste!" Gospodar je ponosen užival v svojem zmagoslavju. "Mimogrede, kje smo zdaj?" je vprašal. "Ta kraj se imenuje Meguro," je odgovoril eden od njih.

Nato jih je iz bližnje podrtije dosegel čudovit vonj po ribah na žaru. »Mmmmm, kako lepo diši. Tako sem lačen po napornem teku,« je rekel graščak. »Zdi se, da nekdo na žaru peče ribo,« je odvrnil eden od mož. »Prav imaš. Zagotovo nekdo peče sanmo ali pa skušo,« so šepetali. "Kaj je to sanma?" je vprašal graščak, ki je prisluškoval njihovem pogovoru, "še nikoli nisem slišal tega imena."

"To je vrsta ribe," je odgovoril eden od njih. "Jeseni sanme pridobijo na maščobi in postanejo veliko okusnejše. To je med ljudmi priljubljena riba, ni pa to riba za vas." "Rad bi poskusil sanmo. Takoj mi jo postrezite," je vztrajal gospodar.

Kmalu so našli starca, ki je pekel ribe na *shichirinu* (majhna okrogla glinena ali lončena posoda na oglje) in vztrajno podpihoval oglje. "Oprostite, graščaku je zadišala vaša sanma in jo želi poskusiti. Bi mu odstopili eno?" "Zakaj pa ne, z veseljem."

Graščak je tako prvič v življenju poskusil *sanmo*. Izvrsten vonj in okus sojine omake sta lačnega graščaka zelo zadovoljila. »Zelo okusno je! Še nikoli nisem jedel tako okusne ribe. Dajte mu bogato nagrado!"

Po izletu ni minil niti dan, da graščak ne bi pomislil na omamni okus in vonj *sanme*. V tem času je bilo tako, da so gospodarji jedli le najdražje vrste rib, kot je orada, ki je bila znana tudi kot "kraljica rib" z velikimi očmi in rdečim ovalnim telesom. Zdaj je poznal še ribo, imenovano *sanma*, nad katero je bil navdušen; majhne oči na popečenem vitkem telesu.

"Želim jesti *sanmo*, spet želim jesti *sanmo*," je momljal ves čas. Njegovi spremljevalci so ga slišali in kupili najboljšo *sanmo*, kar so jo lahko dobili na ribji tržnici v Nihonbashiju. Ribo so v celoti poparili, da so se znebili maščobe, in s pinceto odstranili vse kosti, da se mu ne bi zataknilo v grlu. "Izvolite. Tukaj je vaša *sanma*. Uživajte." "Poglej to ribo," je rekel graščak. "Vi temu pravite *sanma*? Moja *sanma* mora biti pečena na žaru. Zagotovo ste kupili napačno ribo."

Graščak je povohal ribo in zaznal rahel vonj *sanme*. "Hmm ... *Sanma* res tako diši." Košček ribe je s palčkami nesel v usta, a okus ribe je bil drugačen od pričakovanega. "Ali je to res *sanma*?" je v nejeveri nagnil glavo. "Je, zagotovo." "Hm, kje ste jo dobili?" "Na ribji tržnici v Nihonbashiju."

"Aha. Zdaj mi je jasno, zakaj ni dobra. Najboljša *sanma* je zagotovo iz Megura."